U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **V. B.**, zastoupen JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 11. 2022, č. j. 32 Ad 13/2018-113,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 15. 11. 2010, č. j. X, přiznala od 1. 7. 1990 panu V. N., zesnulému dne 9. 3. 2019 (původní žalobce), příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci"), za 46,93 měsíce nezákonného věznění (od 30. 8. 1983 do 28. 7. 1987) ve výši 704 Kč měsíčně.

[2] Dne 7. 12. 2016 původní žalobce požádal o přepočet uvedeného příplatku k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci s odůvodněním, že byl rozhodnutím žalované poškozen volbou metodiky pro počítání jednotlivých dnů nad rámec celých měsíců doby nezákonného věznění (tzv. denin) tím, že při převedení těchto zlomků (kde v čitateli je počet dnů nezákonného věznění a ve jmenovateli počet dnů daného měsíce) na desetinná čísla žalovaná provedla zaokrouhlení pouze na dvě desetinná místa. Původní žalobce navrhl, aby tyto mezitímní výsledky byly zaokrouhlovány na tři desetinná místa, což by při žalovanou používané metodě zaokrouhlování konečné hodnoty příplatku na celé koruny vždy nahoru mělo za následek, že by původnímu žalobci měl být přiznán příplatek k důchodu ve výši 705 Kč měsíčně, tj. o korunu vyšší (jak žalovaná učinila v případě pana M. B., který byl vězněn ve shodném období jako původní žalobce).

[3] Žalovaná rozhodnutím ze dne 25. 4. 2018, č. j. R-25. 4. 2018 – 421/291 002 106, žádost původního žalobce zamítla. Námitky původního žalobce proti tomuto rozhodnutí

žalovaná rozhodnutím ze dne 27. 6. 2018, č. j. X, zamítla a své rozhodnutí potvrdila. Původní žalobce podal proti rozhodnutí o námitkách žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji shledal důvodnou a rozsudkem ze dne 19. 2. 2020, č. j. 32 Ad 13/2018-80, rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že v průběhu řízení o žalobě původní žalobce zemřel, proto podle § 63 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v relevantním znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění"), pokračoval v řízení na straně žalobce s V. B., nar. X, bytem L. 29, závětním dědicem původního žalobce, který udělil plnou moc právnímu zástupci původního žalobce a jeho prostřednictvím sdělil, že v řízení bude pokračovat.

[4] Krajský soud k věci samé s odkazem na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2019, č. j. 3 Ads 357/2017-42 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), konstatoval, že se po zaokrouhlení na čtyři desetinná místa nárok původního žalobce zvýší ze 704 Kč na 705 Kč, tedy o 1 Kč, přičemž tento výpočet je pro původního žalobce výhodnější, a proto, byť se jedná o „*marginální povahu sporné otázky*", z důvodu předvídatelnosti práva a dodržení zásady uvedené v § 2 odst. 4 správním řádu, tj., aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly, nelze tolerovat, aby žalovaná v těchto věcech rozhodovala odlišně. Krajskému soudu tak dle jeho vyjádření nezbylo, než rozhodnutí žalované zrušit a věc jí vrátit k dalšímu řízení, ve kterém měla žalovaná rozhodnout o přiznání příplatku k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci ve výši 705 Kč měsíčně.

[5] Proti tomuto rozsudku podala žalovaná kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud shledal důvodnou a rozsudkem ze dne 22. 8. 2022, č. j. 5 Ads 79/2020-53, rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud předně upozornil na to, že se krajský soud dopustil vady řízení tím, že po té, co se dozvěděl, že původní žalobce zemřel a tedy ztratil způsobilost být účastníkem řízení, sice jednal jako s jeho procesním nástupcem s jedním ze závětních dědiců původního žalobce, panem V. B., aniž by ovšem krajský soud usnesením (či případně alespoň jedním z výroků napadeného rozsudku) rozhodl podle § 107 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s 64 s. ř. s. o tom, že bude v řízení pokračováno na straně žalobce právě s V. B. Vzhledem k tomu, že s ním tak krajský soud po té, co V. B. projevil vůli prostřednictvím svého zástupce, jemuž řádně udělil plnou moc, v řízení namísto původního žalobce pokračovat, fakticky jednal, adresoval mu a doručil mu prostřednictvím jeho zástupce svůj rozsudek, jakož i vzhledem k tomu, že o nástupnictví dle § 63 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění nemá Nejvyšší správní soud v tomto případě pochybnosti, nemohla mít popsaná vada řízení, jíž se krajský soud dopustil, za následek nezákonnost jeho rozhodnutí o věci samé.

[6] Nejvyšší správní soud k věci samé s odkazem na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 100/2017-24, a ze dne 19. 7. 2019, č. j. 3 Ads 357/2017-42, konstatoval, že aby byla dodržena zásada *in favorem rehabilitationis*, tedy povinnost postupovat ve prospěch rehabilitovaných osob, je nezbytné hodnotu tzv. denin zaokrouhlovat podle obecných matematických zásad, tzn. při zaokrouhlování na dvě desetinná místa (na setiny) v případech, kdy na třetím desetinném místě zaokrouhlovaného čísla je číslice 5 a vyšší (5 až 9), zaokrouhluje se směrem nahoru, tedy výsledné číslo zaokrouhlené na dvě desetinná místa je vyšší, a naopak, je-li na třetím desetinném místě číslice menší než 5 (0 až 4), zaokrouhluje se směrem dolů, tedy dojde

k pouhému „ořezání“ na dvě desetinná místa. Takový způsob výpočtu odpovídá zásadě *in favorem rehabilitationis*, neboť při jeho jednotném použití na všechny žadatele o příplatek k důchodu těm, jimž se takto výpočet denin zaokrouhlí nahoru, může pomoci k vyšší částce příplatku (o jednu korunu), a těm, jimž se takto výpočet denin zaokrouhlí směrem dolů, alespoň neuškodí, jejich postavení bude stejné jako v případě, kdy by zaokrouhlování vůbec nebylo prováděno. Dosavadní judikatura tedy nepožaduje po žalované zaokrouhlovat výpočty denin vždy směrem nahoru, ale právě podle obecných matematických zásad výše popsaným postupem, přičemž žalovaná při výpočtu denin v případě původního žalobce postupovala právě podle obecných matematických zásad.

[7] Nejvyšší správní soud označil za zcela nesprávnou úvahu krajského soudu, dle níž by byla žalovaná s ohledem na zásadu *in favorem rehabilitationis* povinna zaokrouhlovat výpočty denin na čtyři desetinná místa. Tato metoda zaokrouhlování výpočtu denin je přesnější než zaokrouhlování na dvě desetinná místa, z toho ovšem bez dalšího nevyplývá, že bude pro žadatele o příplatek k důchodu také výhodnější. Nejvyšší správní soud připomněl, že aniž by jakkoli snižoval újmu osob perzekuovaných minulým režimem či zásadní význam jejich odškodnění, je přesvědčen o tom, že zmíněnou zásadu *in favorem rehabilitationis* nelze vykládat tak, že by žalovaná měla povinnost hledat z celé palety možností, jak provést výpočet denin, který zákon ani jiných obecně závazný právní předpis neupravují, tu, která se bude zdát být pro daného žadatele nejvýhodnější. Taková praxe by zcela odporovala principu právní jistoty a otevírala dveře nepřípustné libovůli žalované a v konečném důsledku by vedla k popření ústavních principů rovnosti před zákonem a zákazu neodůvodněné diskriminace.

[8] Nejvyšší správní soud uzavřel, že povinnost postupovat v případě původního žalobce jinak, než jak postupovala žalovaná, bez dalšího nezakládá ani skutečnost, že v jiném obdobném případě žalovaná, dle svého tvrzení v rozporu s tehdy platnou metodikou, u osoby nezákonně vězněné ve shodném období jako původní žalobce, zaokrouhlovala výpočty denin na tři nebo čtyři desetinná místa, a dospěla tak k příplatku o korunu vyššímu. Dle Nejvyššího správního soudu nebylo prokázáno, že by ustálená správní praxe zaokrouhlování výpočtu denin na 4 desetinná místa u žalované vznikla. Pokud metodika pro rozhodování daného typu případu platila pouze pro období od 7. 3. 2018 do 28. 3. 2018, jedná se o příliš krátkou dobu na to, aby bylo možné hovořit o ustálené správní praxi, která by zakládala legitimní očekávání původního žalobce, že v jeho případě bude postupováno obdobným způsobem. Je jistě nežádoucí, aby dvěma osobám, které byly nezákonně vězněny po zcela shodné období, byla vyplácena rozdílná výše příplatku, na druhou stanu je třeba vzít v úvahu, že v případě původního žalobce a pana M. B. byl tento rozdíl skutečně nepatrný, neboť činil 1 korunu měsíčně.

[9] V dalším řízení vycházel krajský soud z výše vyslovených závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu, jehož právním názorem byl vázán, a rozsudkem ze dne 24. 11. 2022, č. j. 32 Ads 13/2018-113, žalobu zamítl. Krajský soud konstatoval, že Nejvyšší správní soud dal jednoznačnou odpověď na to, jakým způsobem má žalovaná zaokrouhlovat výpočty denin, a to na dvě platná desetinná místa podle obecných matematických zásad. Vzhledem k tomu, že žalovaná provedla výpočet dnů nezákonného věznění původního žalobce se zaokrouhlením na dvě desetinná místa tak, že mu za dobu nezákonného věznění přiznala příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona

o soudní rehabilitaci ve výši 704 Kč měsíčně, postupovala v souladu s judikaturními závěry Nejvyššího správního soudu.

[10] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., v níž namítá, že je při výpočtu denin nezbytné postupovat tak, aby bylo výsledkem nejspravedlivější, tedy matematicky co nejpřesnější řešení, čehož lze docílit tím, že výpočet denin je zaokrouhlován na více desetinných míst. Oprávněným osobám musí být příplatek počítán stejným způsobem, aby mezi nimi byla zachována rovnost. Žalovaná však dle stěžovatele nepředvídatelně mění svou metodiku, kterou následně ani sama nedodržuje. V této souvislosti stěžovatel odkázal na obdobné věci, ve kterých dle něj žalovaná rozhodovala nesouladně se svou metodikou či zaokrouhlovala na vyšší počet desetinných míst. Závěrem stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2022, č. j. 1 Ads 360/2019-20, ve kterém Nejvyšší správní soud zašel dle stěžovatele ve své kritice žalované mnohem dále, když označil její „*počínání*“ za projev naprostého cynismu a úřední nepřípadnosti.

[11] Stěžovatel dále doplnil svou kasační stížnost podáním ze dne 20. 12. 2022, v němž ovšem pouze zopakoval část své argumentace.

[12] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti konstatovala, že stěžovatelovy námitky nemohou vyvrátit závěry vyslovené Nejvyšším správním soudem ve zrušujícím rozsudku. Ten poskytuje odpověď na stěžovatelovu námitku, dle níž je při výpočtu denin třeba postupovat matematicky co nejpřesněji. Stejně tak se v tomto rozsudku Nejvyšší správní soud jasně vyjádřil k existenci ustálené rozhodovací praxe žalované. Stěžovatel rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2022, č. j. 1 Ads 360/2019-20, vyložil dle žalované poněkud svérázně. Žalovaná tak má za to, že způsob výpočtu, který v nyní posuzované věci použila, je v souladu se zásadou *in favorem rehabilitationis*, a dle ní tak v této věci není kasační důvod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. naplněn.

[13] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.); je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[14] Vzhledem k tomu, že v posuzované věci Nejvyšší správní soud již jednou rozhodoval, zabýval se dále otázkou přípustnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení je kasační stížnost „*nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu*“. Nejvyšší správní soud se tak nemůže zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil, a to v situaci, kdy se tímto právním názorem krajský soud řídil (srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05). V usnesení ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, publ. pod č. 1723/2008 Sb. NSS, rozšířený senát Nejvyššího správního soudu shrnul, že „*§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. limituje přípustnost kasační stížnosti ve vztahu k právní otázce již dříve v téže věci Nejvyšším správním soudem závazně posouzené*“. Z uvedeného vyplývá, že zruší-li Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti rozhodnutí krajského soudu,

je vysloveným právním názorem vázán nejen krajský soud, ale také Nejvyšší správní soud, rozhoduje-li za jinak neměnných poměrů v téže věci o kasační stížnosti proti novému rozhodnutí krajského soudu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2022, č. j. 5 Afs 358/2021-32).

[15] Nepřípustnost kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. má své výjimky. Jedna z nich je popsána přímo ve zmíněném ustanovení, dle kterého kasační stížnost není nepřípustná, pokud je namítáno, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Judikatura dovodila další výjimky, kdy je dané pravidlo prolomeno. Jedná se například o situace, kdy krajský soud doplní dokazování postupem dle § 77 s. ř. s. a v důsledku toho se změnily závěry o skutkovém stavu natolik, že by to vedlo k jinému právnímu posouzení; dále při podstatné změně judikatury, a to na úrovni, kterou by byl krajský soud i každý senát Nejvyššího správního soudu povinen akceptovat v novém rozhodnutí, např. by v rozhodné právní otázce jinak uvážil Ústavní soud, Evropský soud pro lidská práva, Soudní dvůr EU nebo rozšířený senát Nejvyššího správního soudu; to však za situace, že by se tak stalo v mezidobí mezi opakovaným rozhodováním Nejvyššího správního soudu v téže věci (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2009, č. j. 8 Afs 3/2009-101, či již zmíněné usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56). Druhá kasační stížnost v téže věci bude rovněž přípustná, pokud se Nejvyšší správní soud v prvním rozhodnutí nemohl vyjádřit k meritu věci (viz již zmíněný nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05). Taková situace může nastat v případě, že důvodem zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně byla nepřezkoumatelnost či zmatečnost rozhodnutí anebo nezákonnost odmítnutí žaloby či zastavení řízení (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2022, č. j. 5 Afs 358/2021-32).

[16] Podá-li kasační stížnost v téže věci druhý účastník řízení, je § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. aplikovatelný a kasační stížnost nepřípustná zejména v případě, kdy tento účastník brojí proti závěrům krajského soudu, které jsou výsledkem aplikace závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu vyjádřeného v předchozím zrušujícím rozsudku (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2011, č. j. 6 As 1/2011-139, ze dne 8. 6. 2011, č. j. 6 As 4/2011-136, ze dne 22. 9. 2011, č. j. 6 Ads 14/2011-241, a ze dne 29. 8. 2012, č. j. 8 As 2/2012-55, či usnesení ze dne 6. 5. 2020, č. j. 1 Azs 88/2020-42).

[17] Jak již bylo uvedeno výše, Nejvyšší správní soud se danou věcí podrobně zabýval v rozsudku ze dne 22. 8. 2022, č. j. 5 Ads 79/2020-53. Podstatou stěžovatelovy argumentace je přímá polemika se závěry vyslovenými Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku a se závěry krajského soudu, který pro něj závazný právní názor bez dalšího následoval. Taková polemika je však s ohledem na výše uvedená kritéria přípustnosti kasační stížnosti podané ve věci, v níž již jednou Nejvyšší správní soud rozhodoval, nepřípustná. Jak již bylo uvedeno, z důvodu vázanosti vlastním rozhodnutím není Nejvyšší správní soud oprávněn svůj původně vyjádřený názor revidovat (srov. již zmíněné usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56). V řízení zároveň nedošlo ke skutečnostem, které by mohly vázanost kasačního soudu vysloveným právním názorem prolomit, nejedná se tedy o žádnou z výše uvedených výjimek z nepřípustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

[18] Nejvyšší správní soud ve svém předcházejícím rozsudku zcela jasně konstatoval, že, aby byla dodržena zásada *in favorem rehabilitationis*, je nezbytné hodnotu denin zaokrouhlovat podle obecných matematických zásad. Z judikatury, ze které Nejvyšší správní soud vycházel, navíc plyne povinnost žalované zaokrouhlovat výpočty denin tímto způsobem na dvě desetinná místa, přičemž právě takto postupovala i žalovaná při výpočtu denin v případě původního žalobce. Nejvyšší správní soud poskytl rovněž odpověď na nesprávnou úvahu stěžovatele, dle níž by měla žalovaná v každém jednotlivém případě při výpočtu příplatku k důchodu hledat řešení, které by daný žadatel považoval za „nejspravedlivější“, resp. „nejpřesnější“, neboť pokud by žalovaná měla z celé palety řešení v každém jednotlivém případě hledat to, které bude pro daného žadatele nejvýhodnější, odporoval by takový přístup principu právní jistoty a otevíral by dveře nepřípustné libovůli žalované a v konečném důsledku by vedl také k popření ústavních principů rovnosti před zákonem a zákazu neodůvodněné diskriminace. Nejvyšší správní soud také připomněl, že povinnost žalované postupovat v nyní posuzované věci jinak, než postupovala, bez dalšího nezaložila ani skutečnost, že v jiném obdobném případě žalovaná postupovala v rozporu s tehdy platnou metodikou, zaokrouhlovala jiným způsobem a dospěla tak k příplatku o korunu vyššímu. Žalovaná svým postupem nezaložila ustálenou správní praxi, která by zakládala legitimní očekávání původního žalobce, že v jeho případě bude postupováno obdobným způsobem. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že sice není žádoucí, aby dvěma osobám nezákonně vězněným po zcela shodné období byla vyplácena rozdílná částka příplatku k důchodu, nicméně se jedná pouze o nepatrný rozdíl, neboť činil pouze 1 Kč.

[19] Byť v předchozím řízení byla kasační stížnost podána žalovanou, Nejvyšší správní soud v předchozím zrušujícím rozsudku vyslovil k podstatě posuzované věci, tedy k postupu žalované při zaokrouhlování výpočtu denin, jasné stanovisko a své závěry podrobně odůvodnil. Učinil tak se znalostí kompletní spisové dokumentace, a tudíž i žalobních námitek původního žalobce a úvah předestřených stěžovatelem ve vyjádření ke kasační stížnosti žalované, které byly obdobné jako jeho kasační argumentace v nyní posuzované věci. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se ve svém rozsudku závazně vyslovil ke všem námitkám, které stěžovatel nyní v kasační stížnosti přednesl.

[20] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud rozhodl na základě § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. o odmítnutí kasační stížnosti.

[21] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í :
Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 2. března 2023

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu